

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

ФАКУЛЬТЕТ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН, ПОЛІТОЛОГІЇ ТА СОЦІОЛОГІЇ

КАФЕДРА СВІТОВОГО ГОСПОДАРСТВА
І МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

**Тенденції розвитку економіки
у 2018 році: аналітичний
та теоретико-методологічний аспекти**

МІЖНАРОДНА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

1 грудня 2018 року

Одеса
2018

УДК 330.34"2018"(063)

Т 33

Організаційний комітет:

Горняк О. В. – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економічної теорії та історії економічної думки ОНУ імені І. І. Мечникова.

Якубовський С. О. – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри світового господарства і міжнародних економічних відносин ОНУ імені І. І. Мечникова.

Ломачинська І. А. – кандидат економічних наук, доцент, заступник декана економіко-правового факультету ОНУ імені І. І. Мечникова.

Ніколаєв Ю. О. – кандидат економічних наук, доцент, заступник завідувача кафедри світового господарства і міжнародних економічних відносин ОНУ імені І. І. Мечникова.

Відповідальний за випуск:

Якубовський Сергій Олексійович – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри світового господарства і міжнародних економічних відносин ОНУ імені І. І. Мечникова

Тенденції розвитку економіки у 2018 році: аналітичний та теоретико-методологічний аспекти: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 1 грудня 2018 р.) / відп. за випуск д.е.н., проф. С. О. Якубовський. – Одеса : ОНУ імені І. І. Мечникова, 2018. – 236 с.

ISBN 978-617-7326-37-2

Викладено тези доповідей учасників Міжнародної науково-практичної конференції «Тенденції розвитку економіки у 2018 році: аналітичний та теоретико-методологічний аспекти», яка відбулася у м. Одеса 1 грудня 2018 року.

УДК 330.34"2018"(063)

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ДУМКИ

Дробот С. А. ПРИНЦИПИ ІННОВАЦІЙНО-ОРІЄНТОВАНОГО РОЗВИТКУ	10
Шевчук Ж. А. ІНСТИТУЦІЙНІ ПЕРЕТВОРЕННЯ У РОЗВИТКУ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД	12

СЕКЦІЯ 2. СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО І МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

Mark Ulmer A FRAMEWORK THAT ILLUSTRATES THE BALANCE OF POWER	14
Бігун У. В. ГЕНЕЗА АНБАНДЛИНГУ ЕНЕРГЕТИЧНИХ КОМПАНІЙ: ІМПЕРАТИВИ ТА ПРАКТИКА	17
Булатова О. В., Федоров Е. В. РЕЙТИНГ УКРАЇНИ У ВІДПОВІДНИХ МІЖНАРОДНИХ ПОРІВНЯННЯХ ЯК ІНДИКАТОР РІВНЯ ТІНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ	20
Булкот О. В. СУЧАСНІ РЕГІОНАЛЬНІ ТРЕНДИ ПРОЦЕСІВ ПРЯМОГО МІЖНАРОДНОГО ІНВЕСТУВАННЯ	22
Головко Л. С., Залітко Т. Є., Токарев М. Г. ЗНАЧЕННЯ ТНК ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ГЛОБАЛЬНИХ ПРОЦЕСІВ У СВІТОВІЙ ЕКОНОМІЦІ	24
Дидур М. А., Ніколаєв Ю. О. КЛАСТЕРНА МОДЕЛЬ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ І МОЖЛИВОСТІ ЇЇ ЗАСТОСУВАННЯ В ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ	27
Зав'ялова К. С., Родіонова Т. А. УЧАСТЬ УКРАЇНИ В МІЖНАРОДНИХ ОПЕРАЦІЯХ ЗЛИТТЯ ТА ПОГЛИНАННЯ	29
Korylova O. V., Mykhailov O. I. BASIC FORMS OF INTEGRATION OF STOCK EXCHANGES IN MODERN CONDITIONS	31
Муніч Н. С. МІЖНАРОДНА ТОРГІВЛЯ В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ	33
Ніколаєв Ю. О., Сущенко Є. О. ТЕХНІЧНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ ФАКТОР ЗОВНІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА УКРАЇНСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ НА РИНКУ ЄС	35
Пачес Г. Д., Ніколаєв Ю. О. ВПЛИВ ДЕМПІНГУ ТА АНТИДЕМПІНГОВИХ ПРОЦЕДУР НА РОЗВИТОК СУЧАСНОЇ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ	37

Посохов І. М., Курочкіна М. Ю. СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТНК В УКРАЇНІ	40
Іванов А. В., Ханова О. В. ІННОВАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ЇЇ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ СПРЯМУВАНЬ	42
Черненко О. О., Джур О. Є. ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ТУРИСТСЬКОЇ СФЕРИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ.....	45
Шайда О. Є., Полякова Ю. В. ІНСТИТУЦІОНАЛЬНИЙ БАЗИС МІЖНАРОДНОЇ КОМУНІКАЦІЇ У ЗОВНІШНІЙ ТОРГІВЛІ.....	48
Шлапак А. В. МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ КОНЦЕПТУАЛЬНИХ КОНСТРУКЦІЙ ГЛОБАЛЬНОГО КОНКУРЕНТНОГО ЛІДЕРСТВА.	51
Якубовський С. О., Кифак А. О., Югай К. С. СУЧАСНІ ФАКТОРИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ НАФТОГАЗОВИХ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИХ КОРПОРАЦІЙ	53
ґанко ґ. О. «REVISITING FUNDAMENTALS OF BANKING STABILITY: THE CASE OF UKRAINE»	56
 СЕКЦІЯ 3. ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ	
Булатова О. В., Карпенко О. І. СИСТЕМНІ ОЗНАКИ ТІНЬОВОЇ ЕКОНОМІКИ ЯК СКЛАДНОГО СОЦІАЛЬНО ЕКОНОМІЧНОГО ЯВИЩА.....	59
Волик М. А. ПЕРСПЕКТИВИ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЗАОЩАДЖЕНЬ У ІНВЕСТИЦІЙНИЙ РЕСУРС НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ.....	60
Каширнікова І. О., Чутчев О. Д., Куденко В. І. СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ В УКРАЇНІ	63
Мельник І. М. СТРУКТУРА КОНЦЕПЦІЇ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ СФЕРИ ТОВАРНОГО ОБІГУ	66
Старіков О. Ю. ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ПРОЕКТІВ РОЗВИТКУ ІНФРАСТРУКТУРИ АГРАРНОГО РИНКУ	69
Яворська М. К. ЗАВДАННЯ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ В РЕФОРМУВАННІ НАУКОВОЇ СФЕРИ	71
 СЕКЦІЯ 4. ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ	
Артеменко Л. П., Шиліпук О. Я. СУЧАСНІ МАРКЕТИНГОВІ ІНСТРУМЕНТИ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ.....	75

Базалійська Н. П., Фільжак А. С. ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ТРУДОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА.....	77
Бурчаков Б. В. УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА, ЩО ВЕДЕ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНУ ДІЯЛЬНІСТЬ	80
Гапанович Я. В., Казаковцева Д. Д. ТЕХНОЛОГІЇ ТА ІНСТРУМЕНТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОДУКТИВНОЇ ПРАЦІ БАНКІРА	83
Герасименко О. М. ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПРОЦЕДУР АНАЛІЗУ ТА ОЦІНКИ РИЗИКІВ У ПРОЦЕСІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА	85
Даценко В. В. ВИДИ ЕКОНОМІЧНОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВ	87
Дюк О. М. МІСЦЕ КОРПОРАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА	90
Дядюша В. О., Макарчук К. Ю., Кондратюк О. І. БІЗНЕС-ПЛАНУ ЕФЕКТИВНИЙ ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ПІДПРИЄМСТВОМ	92
Заяц О. В. БІЗНЕС-ПРОЦЕСИ МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНОГО ПОСТАЧАННЯ ЯК ОБ'ЄКТ КОНТРОЛІНГУ	94
Іванов А. М., Бориславський І. О. ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРНЕТ-РЕКЛАМИ В ГОТЕЛЬНОМУ ГОСПОДАРСТВІ.....	96
Іванов В. Б. РОЗВИТОК СИСТЕМИ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ ТРАНСПОРТНО-ЛОГІСТИЧНОГО ПІДПРИЄМСТВА	99
Кипибіда А. О., Аверіхіна Т. В. ПРОБЛЕМИ ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ СУЧАСНИХ ВИРОБНИЧИХ ПІДПРИЄМСТВ НА ПРИКЛАДІ ТОВ «ОДЕТЕКС».....	103
Колмогорова І. В., Синельников П. А. СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ МАРКЕТИНГУ В АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ	105
Кондрієвич О. В. ЕКОНОМІЧНА СУТЬ ОБОРОТНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА	109
Лукашова Л. В. АТРИБУТИВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА	111
Макаренко С. М., Олійник Н. М., Крук К. О. ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ КРИЗИ.....	114
Михайлишин Л. І., Бреславська Ю. СИСТЕМА ОБЛІКУ ВИТРАТ В КОНТЕКСТІ ОПЕРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ БІЗНЕС-ПРОЦЕСАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ	117

Макаренко С. М.

*кандидат економічних наук,
доцент кафедри менеджменту і адміністрування
Херсонського державного університету*

Олійник Н. М.

*кандидат технічних наук, доцент,
доцент кафедри економіки, підприємництва та економічної безпеки
Херсонського національного технічного університету*

Крук К. О.

*студентка факультету економіки і менеджменту
Херсонського державного університету
м. Херсон, Україна*

ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ КРИЗИ

Вітчизняні підприємства легкої промисловості функціонують у нестабільному внутрішньому та зовнішньому бізнес-середовищі із високим ступенем невизначеності та ризику прийняття рішень. Водночас, про потенційне значення легкої промисловості для економіки країни свідчить те, що в 1990 році вона забезпечувала майже 11% обсягів всієї промислової продукції України [3]. Але через існуючі на той час диспропорції у розвитку сировинних підгалузей, суттєве зменшення прямої державної підтримки, через низку помилок, допущених у процесі приватизації та реструктуризації державних підприємств, через різке збільшення обсягів імпорту товарів легкої промисловості (в основному азійського походження), які зайняли 70-80% внутрішнього ринку, підприємства легкої промисловості потрапили у складну кризову ситуацію, основою якої стала загальна економіко-фінансова криза та невідповідність товарно-фінансових сталих зв'язків підприємств вимогам ринкової трансформації виробництва.

До основних чинників, які зумовили зменшення обсягів виробництва продукції легкої промисловості взагалі та текстильних виробів зокрема, що значною мірою вплинуло на зменшення обсягів виробництва продукції галузі, можна віднести наступні: зміна замовником асортименту продукції швейних підприємств; розукрупнення швейних підприємств на дрібні виробництва, які переходять на спрощену систему оподаткування. Реальні обсяги продукції, що виробляються даними суб'єктами підприємницької діяльності, практично не відображені в офіційній статистиці; негативна тенденція перенесення іноземними замовниками виробництва з українських підприємств до інших країн з більш дешевою робочою силою з подальшим імпортом готової продукції до України.

Застосування наукових напрацювань з питань управління конкурентоспроможністю підприємства є основою для забезпечення ефективного розвитку суб'єктів господарювання всіх форм власності. Підвищення ефективності господарської діяльності повинно базуватися на досконалому вивченні та опрацюванні сутності й основних складових конкурентоспроможності підприємства.

Існує велика кількість трактувань терміну «конкурентоспроможність» як в розрізі продукції, так і підприємства взагалі. Проте більшість визначень та розроблених методичних підходів до оцінки рівня конкурентоспроможності продукції та підприємства взагалі мають загальний характер та не враховують специфіку функціонування визначеного суб'єкта господарювання й особливості розвитку відповідної адміністративно-територіальної одиниці. Так, підприємства

легкої промисловості Херсонської області мають досить специфічні особливості господарської діяльності, пов'язані з обмеженістю фінансових ресурсів, застарілими виробничими потужностями та повільною декваліфікацією трудових ресурсів внаслідок отримання неякісної освіти та не врахування останніх тенденцій науково-технічного прогресу. Зазначене суттєво та негативно впливає на рівень їх конкурентоспроможності.

Для повноцінного використання трудового потенціалу керівництву та менеджерам суб'єктів господарювання, особливо підприємств промисловості, необхідно забезпечити отримання не лише дипломів про здобуття вищої освіти, наукового ступеня тощо, а і якісних знань зі стратегічного управління підприємством та персоналом зокрема, організації і планування бізнесу, управління ризиками, логістичного, інноваційного та інвестиційного менеджменту тощо [2]. Зазначене є необхідним для розробки та формування обґрунтованої стратегії підвищення конкурентоспроможності підприємства взагалі та використання і розвитку персоналу на підприємстві як найважливішої складової зокрема.

Під час дослідження конкурентоспроможності суб'єктів господарювання авторами [1] встановлено, що на конкурентоспроможність підприємства в певній мірі впливає загальноекономічний базис в країні, який визначається динамізмом економіки, гнучкістю фінансової системи, забезпеченістю трудовими ресурсами, сировиною, матеріалами та ін. Водночас при використанні вказаних пропозицій у галузі легкої промисловості не враховується той факт, що крім кількісних змін показників зайнятості в гіршу сторону, відбувається також й «старіння» знань.

Група авторів [5] визначила конкурентоспроможність підприємства як потенційну або реалізовану здатність економічного суб'єкта до ефективного довготривалого функціонування у релевантному зовнішньому середовищі. За їх поглядами конкурентоспроможність підприємства повинна: ґрунтуватися на конкурентних перевагах підприємства; визначати здатність підприємства витримувати конкуренцію на певному ринку; відображати позицію даного підприємства відносно конкурентів. Вони вважають, що значною мірою конкурентоспроможність підприємства визначається його здатністю в умовах, що склалися, розробляти, виготовляти та реалізовувати товари, які за своїми кількісними та якісними характеристиками є більш привабливими для споживачів, ніж товари-аналоги конкурентів. Конкурентоспроможним є те підприємство, що в умовах ринкової економіки тривалий час може залишатися прибутковим [5].

Водночас не враховується той факт, що згідно досліджень Міністерства економічного розвитку і торгівлі України [4] ще у 2014 році рівень вітчизняної тіньової економіки складав біля 41% від офіційного ВВП, або не менше 650 млрд грн в показниках 2014 року. Отже, використання методики оцінки конкурентоспроможності підприємства, запропонованої авторами [5], в умовах прихованої інформаційної звітності вітчизняного бізнесу, може призвести до отримання хибних висновків щодо економічного стану діяльності провідних промислових підприємств.

Вибір стратегії підвищення конкурентоспроможності є найважливішим і відповідальним моментом для підприємства, тому керівництву повинне приділяти головну увагу ефективним стратегіям бізнесу, що базуються на стійких конкурентних перевагах. Найважливішим напрямком розвитку сучасної підприємницької організації є її становлення, як системи, що ефективно поєднує у собі два головних елементи: підсистему з невеликої кількості відособлених бізнесів і підсистему з декількох агрегованих видів діяльності.

По кожному конкретному напрямку діяльності підприємства повинні розроблятися окремі бізнес-стратегії, сукупність яких визначає оптимальну загальну стратегію подальшого розвитку підприємства в умовах кризи [1].

Для ефективного вирішення поставлених завдань стратегія підвищення конкурентоспроможності підприємства повинна складатися з заходів, розроблених в рамках наступних напрямків: маркетингова політика, управління персоналом, фінансове управління, інвестиційна політика та організаційне управління і виробниче планування, в тому числі й планування собівартості продукції. Реалізація стратегії потребує узгодження та координації дій всіх перерахованих вище напрямів. Разом з тим, ефективно і одночасно впровадження заходів в рамках таких напрямків як маркетингова політика та виробниче планування дозволить в короткостроковому періоді стабілізувати економічний стан підприємства та забезпечити його фінансове оздоровлення.

Формування оптимальної стратегії підвищення конкурентоспроможності та впровадження обгрунтованого комплексу заходів щодо забезпечення її виконання, дозволить достовірно визначити потребу в сировині, трудових ресурсах, визначити ціну та обсяг продукції, що буде майже повністю реалізовано, суттєво збільшити обсяг освоєння капітальних інвестицій за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, додатково залучити внутрішні та зовнішні джерела фінансування, підвищити економічну безпеку підприємства та своєчасно розробити комплекс заходів для швидкого адаптування до можливих змін у законодавчій базі.

Література:

1. Информационное обеспечение управления конкурентоспособностью / Под ред. проф. С. Г. Светунькова // Энциклопедия маркетинга. URL: <http://www.marketing.spb.ru>.
2. Макаренко С. М. Визначення професійних компетентностей фахівців як складової формування оптимальної стратегії розвитку трудових ресурсів / С. М. Макаренко, Т. А. Абельдяєва, Т. С. Казакова, Н. М. Олійник // Економічний простір: Збірник наукових праць. – Дніпро: ПДАБА, 2017. – № 127. – С. 150-161.
3. Олійник Н. М. Актуальні проблеми легкої та текстильної промисловості України та шляхи їх вирішення / Н. М. Олійник, С. М. Макаренко // Проблеми легкої и текстильної промисловості України. – 2005. – № 1 (10). – С. 11-14.
4. Тенденції тіньової економіки в Україні: I квартал 2015 року // Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. – К., 2015. – 19 с.
5. Управління конкурентоспроможністю підприємства: Навчальний посібник / С. М. Клименко, О. С. Дуброва, Д. О. Барабась, Т. В. Омеляненко, А. В. Вакуленко // Построение бизнеса: – URL: <https://www.twirpx.com/file/71310>.

Наукове видання

Тенденції розвитку економіки у 2018 році: аналітичний та теоретико-методологічний аспекти

МІЖНАРОДНА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

1 грудня 2018 року

Відповідальність за достовірність фактів, цитат, власних імен та інших даних несуть автори статей. Думки, положення і висновки, висловлені авторами, не обов'язково відображають позицію редакції.

Матеріали друкуються за авторською редакцією.

Адреса редакції: вул. Дворянська, 2, к. 68, м. Одеса, Україна, 65082.
Кафедра світового господарства і міжнародних економічних відносин,
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова.

Підписано до друку 14.12.2018 р. Формат 60x90/16.
Папір офсетний. Цифровий друк. Ум.-друк. ар. 13,72.
Наклад 100 прим. Замовлення № 1218-11.

Надруковано: ФОП Головка О.А.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 4871 від 24.03.2015 р.